

FORSVARET
Forsvarets høgskole

Sivilt – militært samarbeid

Saman for tryggleik og effektiv beredskap

Fjellkonferansen 2025
Oberstløytnant André Berg Thomstad
Stabsskolen/ Forsvarets Høgskole

FORSVARET

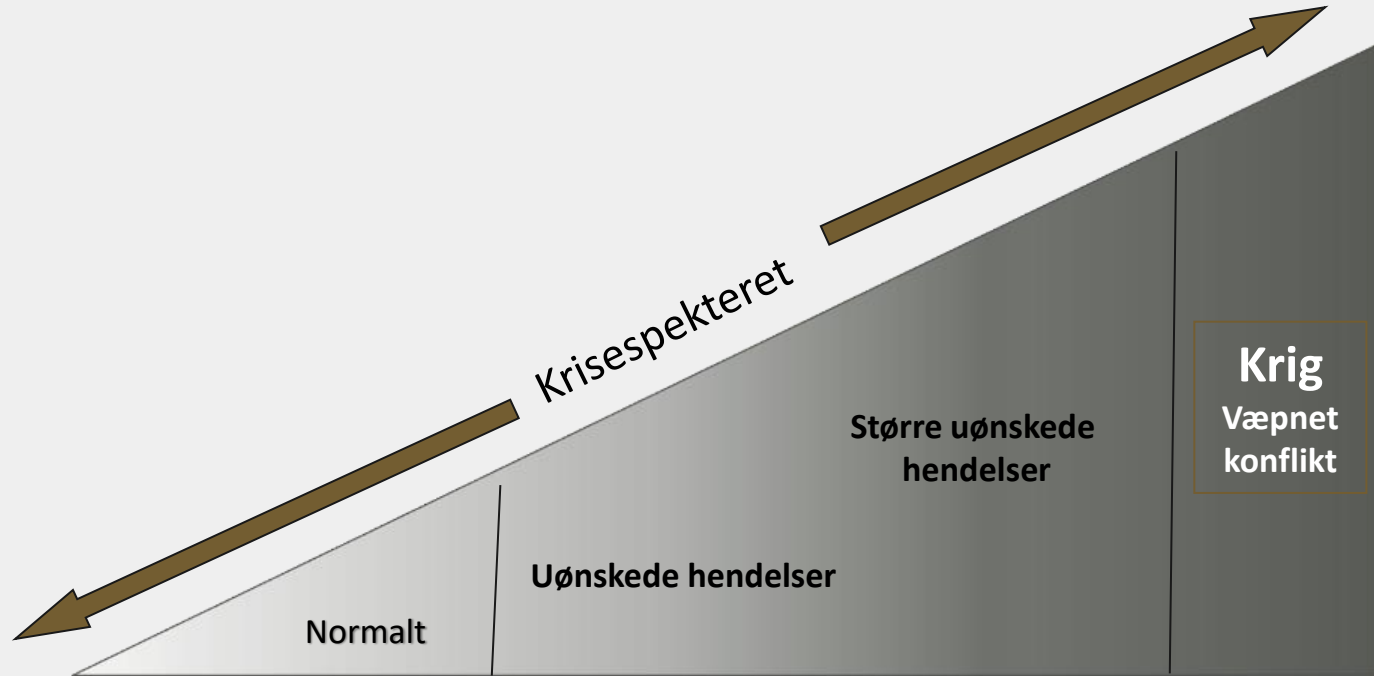

Innhold

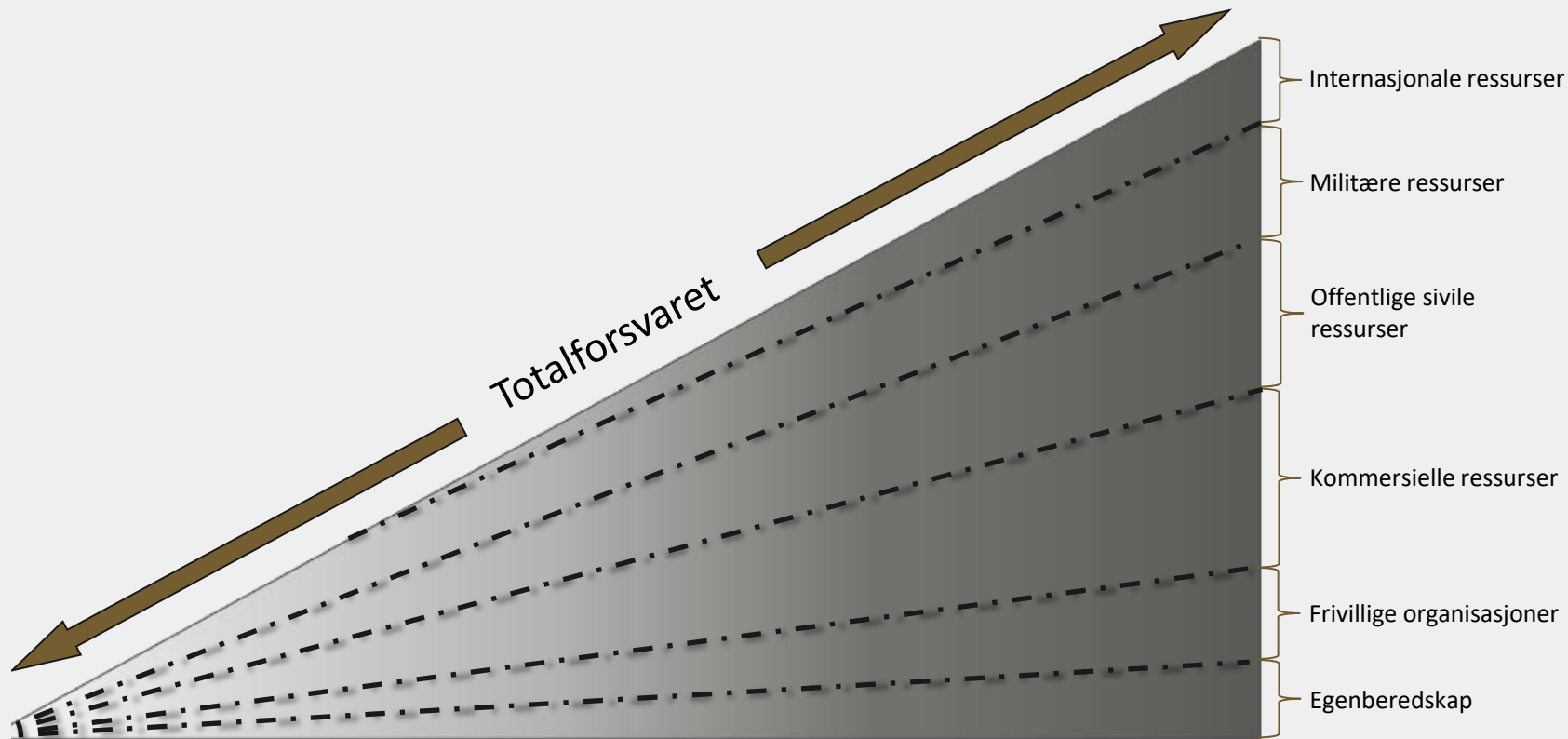
- Hvor er vi?
- Totalforsvaret
- Statsforvalterens samordningsansvar
- Det gylne triangelet
- Krisehåndtering – the basics
- Hva kan Forsvaret bidra med?
- Erfaringer og praksis

(Foto: Delia Bakke/ Forsvaret/ Mediearkivet)

Må kunne bistå med relevante kapasiteter i hele skalaen fra de små hendelsene til krig

«Ressursene må finne hverandre gjennom hele krisespekteret»

Seven Baseline Requirements

- NATOs syv forpliktende forventninger til medlemslandene
- NATOs kollektive forsvar bygger på at medlemslandene har en godt fungerende sivil beredskap og motstandsdyktige kritiske samfunnsfunksjoner og infrastruktur
- Det foreligger retningslinjer og konkrete mål for hver av de syv forventningene.
- I Norge har Stortinget innstilt 14 samfunnskritiske funksjoner (forankret gjennom DSB i 2016) – altså hvilke funksjoner samfunnet er forventet opprettholde til enhver tid?
 - Forsvar, Digital sikkerhet i privat sektor, Natur og miljø, Finansielle tjenester, Satellitt baserte tjenester

NATOs grunnleggende forventninger	Samfunnskritisk funksjon/område	Hovedansvarlig departement
Sikkerhet for kontinuitet i nasjonale styringssystemer og offentlige tjenester	Styring og kriseledelse	JD
Robust energiforsyning	Kraftforsyning/ Gass Forsyningssikkerhet på drivstoff	OED NFD
Evne til å håndtere ukontrollerte befolkningsforflytninger	Lov og orden	JD
Motstandsdyktige matvare- og vannressurser	Forsyningssikkerhet på næringsmidler Vann- og avløp	NFD HOD
Evne til å håndtere masseskade	Redningstjeneste Helse og omsorg Lov og orden	JD HOD JD
Robuste kommunikasjonssystemer	Elektronisk kommunikasjonsnett- og tjenester (Ekom)	SD
Robuste transportsystemer	Transport	SD

Totalforsvaret slik det var

«Hvis Norge på nytt skulle komme ut i krig, vil det bli en kamp på liv og død som vil avgjøre nasjonens skjebne i mange generasjoner fremover. Ingen vil kunne forholde seg passiv til de direktiver som den norske regjering gjennom forsvarsledelsen gir Norges forsvarskamp.»

(Fra Veiledning for befolkningen, 1957)

- Grunnprinsippet var at samfunnets samlede ressurser skulle kunne mobiliseres for forsvaret av landet. Dette var hjemlet i lover.
- Sentral stod muligheten til å rekvirere privat materiell og hjemmelen til massemobilisering av folket.
- Instrumentet skulle brukes i den øverste delen av krisespekteret.

Totalforsvaret slik det var

- *Totalforsvaret som bærende prinsipp ble innført etter 2.VK, og videreutviklet i 1950 og 1960 årene.*
- Tre forhold var særlig med på å forme utviklingen:
 - Erfaringene fra 2.VK
 - Trusselbildet under den kalde krigen
 - Styringsideologi om en sterk stat med best mulig utnyttelse av samfunnets ressurser.
- Totalforsvaret må kunne beskrives som den mest ekstreme form for statsregulering.

Det nye Totalforsvaret

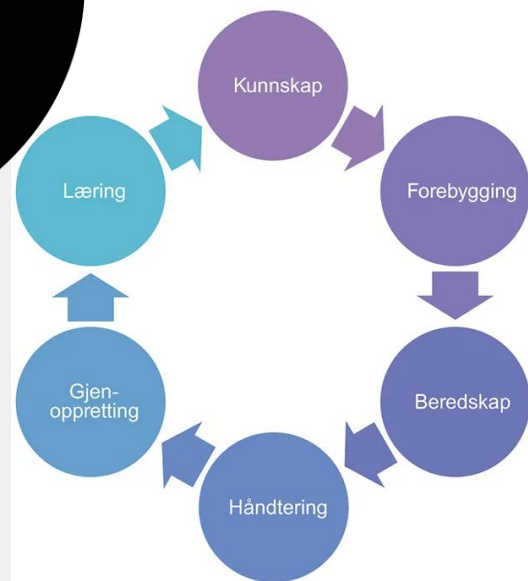
- Med bakgrunn i endringer i det sikkerhetspolitiske trusselbildet (9/11) vokste det frem en erkjennelse av at Forsvaret kunne ha en rolle å spille overfor det sivile samfunn ved en nasjonal krise.
- Langtidsplan for Forsvaret for perioden 2005 – 2008 synliggjorde denne erkjennelsen.
- I denne får Forsvaret i oppgave «å bidra til å ivareta norsk samfunnssikkerhet, redde liv og begrense konsekvenser av ulykker, katastrofer, anslag og angrep fra statlige og ikke-statlige aktører».
- «Støtte og samarbeid» 2007 etablerte et konsept med gjensidig støtte mellom Forsvaret og det sivile samfunn (Siste versjon, 2018).
- Ikke lenger en forutsetning at beredskapslovgivningen trer i kraft.

(Foto: Johanna Garli/ Forsvaret/ Mediearkivet)

Samfunnssikkerhetsoppdraget

- Ansvar for å samordne, holde oversikt over og informere om arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket
- Regulert gjennom «Instruks for statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbard sitt arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering».
- Veileder, pådriver og tilsynsmyndighet.
- Lede fylkesberedskapsrådet
- Ansvar for egenberedskapen i fylket
- Regionalt samordningsansvar ved håndtering av uønskede hendelser
- Særskilt ansvar under væpnet konflikt, krigsfare og lignende forhold

JD samfunnssikkerhetsskjede

Regionalt samordningsansvar v/ uønskede hendelser

- Etablere gjensidig informasjonsutveksling
- Avklare hvem som har ansvaret for krisehåndteringen
- Skaffe oversikt over situasjonen i fylket, kartlegge behov og rapportere til sentrale myndigheter
- Informere/ kalle inn fylkesberedskapsrådet
 - etablere enighet om tiltak, både sivile og militære
 - anmode om bistand hvis dette er aktuelt
 - Forsvarets bistand til politiet
 - Pågående forskriftsarbeid: Forsvarets bistand til offentlige myndigheter og andre beredskapsaktører med ansvar for samfunnssikkerhet, kritiske samfunnsfunksjoner eller kritisk infrastruktur (Rundskriv G-04/2022)

Regionalt samordningsansvar v/ uønskede hendelser

- Ta initiativ til tilførsel av ekstra ressurser
- Bidra til god kontakt, gjensidig bistand og samarbeid mellom sivile og militære myndigheter
- Samordne den sivile delen av Totalforsvaret
- Etablere kontakt på tvers av fylker og embeter
- Ved uenighet i fylkesberedskapsrådet løftes saken opp til JBD via DSB.

Væpnet konflikt, krigsfare og lignende forhold

- Fordele og utnytte fylkets ressurser på best mulig måte
- Samordne og prioritere mellom sivile behov og videreformidle ekstra ressurser til kommunene
- Bidra til fremskaffing, samordning og prioritering av sivil støtte til Forsvaret.
- Ved behov utøve forvaltningsmyndighet etter Beredskapsloven (15. desember 1950, gjelder ikke Svalbard).
- Hvis bestemt av Kongen kan Statsforvalteren omgjøre avgjørelser fattet av forvaltningsorganer og politiet.
- Krigsskueplass

(Foto: Johanna Garli/ Forsvaret/ Mediearkivet)

Det gylne triangelet

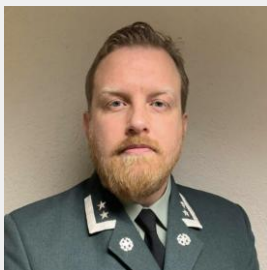
Jan Tore Sanner

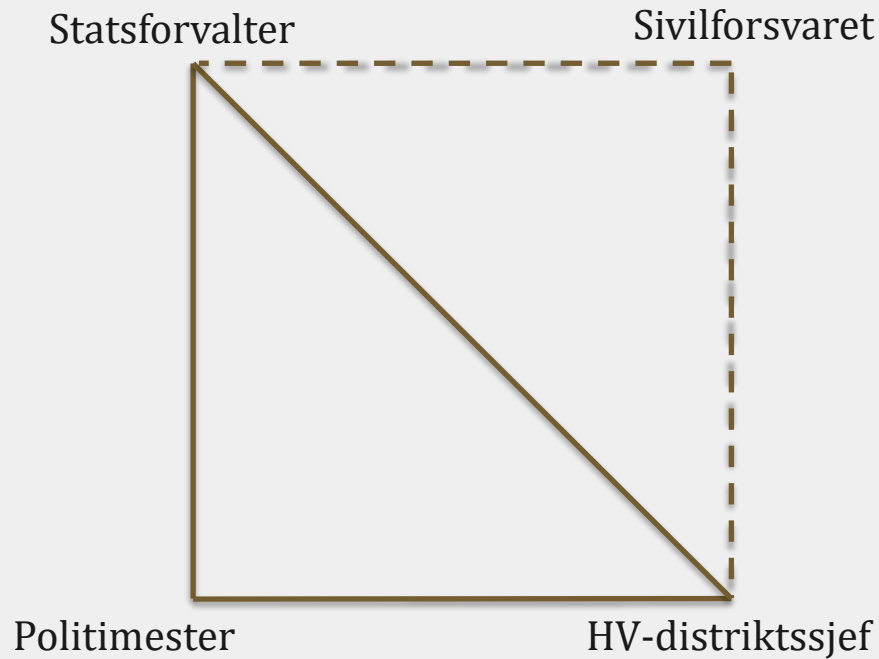
Ivar Martin Løkeng

Ole Bredrup Sæverud

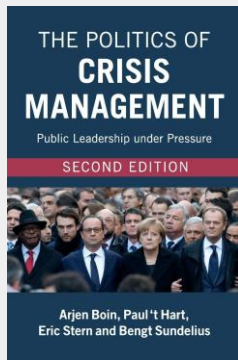

Simen Sandum

Krisehåndtering – The basics

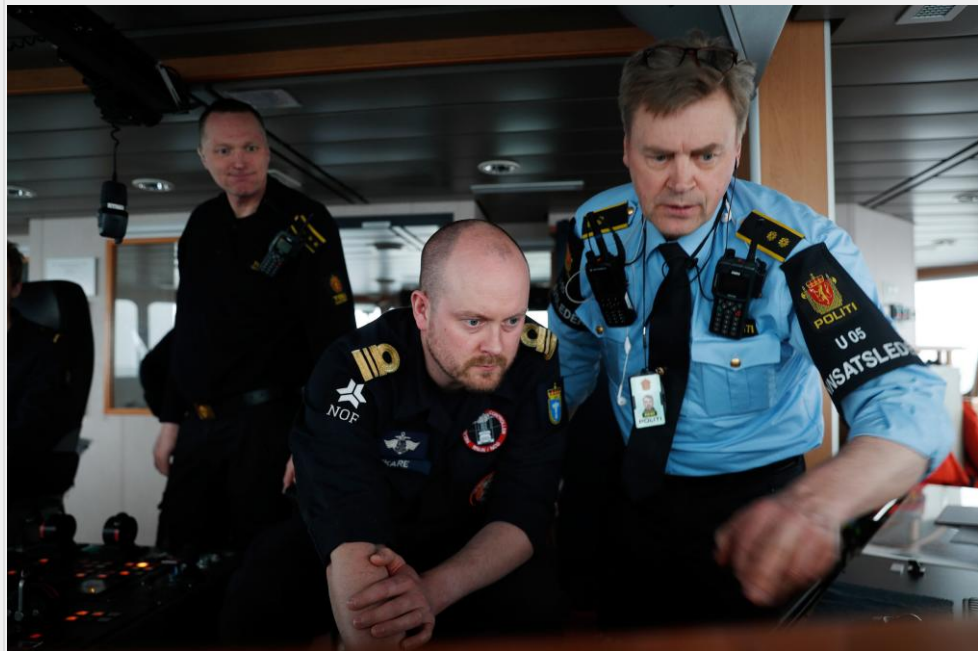
- Beredskap – hva har du i hylla?
 - Planer (har du gjort ROS'en din da?)
 - Kompetanse
 - Ressurser
- Evne til å
 - etablere situasjonsforståelse
 - fatte informerte beslutninger
 - utøve krisekommunikasjon

(Foto: Rune Haarstad/ Forsvaret/ Mediearkivet)

Hva kan Forsvaret bidra med?

- Oppgave 7: Bidra med militær støtte til sentrale samfunnsoppgaver
- Fly/ Helikopter
- Fartøyer
- Tunge kampkjøretøyer
- Kontra terror (Forsvarets Spesialstyrker)
- Opplæring/ Utdanning
- Defensiv Cyberkapasitet
- Vakt- og sikring (objekt)
- Overvåking av (store) land- og sjøområder
- Klarering av land- og sjøområder
- Logistikk
- Militærpoliti
- EOD/ IED
- Ingeniørmateriell
- Sanitetstjeneste
- Mannskaper

(Foto: Torbjørn Kjosvold/ Forsvaret/ Mediearkivet)

Praksis og erfaringer

- Organisering av embeter
- Offensiv vs. defensiv
- Det gylne triangelet
 - Hva trenger v?
- Samordning pågår hele tiden – hold kontakten!
- Sektorielle kriser?
- Når alt går i svart er det for sent!
- Når kalle inn til FBR – «den røde knappen» ...?
- Erfaringer fra håndteringen av koronapandemien
- Digitale muligheter
- Kompetanse (NBK og FEVU-NBA)
- Øve, øve, øve, øve, øve ...

(Foto: Samuel Andersen/ Forsvaret/ Mediearkivet)

NBKRISE Nasjonal beredskap og krisehåndtering (Høst 2025–Vår 2026) -
Politihøgskolen

Master, etter- og videreutdanninger - Politihøgskolen

Avslutning

Hensikten med foredraget var å belyse viktigheten av sivil – militært samarbeid og samordning i hele krisespekteret, og å løfte frem statsforvalterenes viktige rolle innenfor samordning av den regionale samfunns-sikkerheten.

Nå gjenstår det å knytte kontakt, etablere nettverk, dele informasjon, bygge kompetanse og øve, øve, øve.

Lykke til med dine forberedelser!

